

kućstva i crkvenog ruha iz ove dobe, jer je barok rođen u vijeku crkvene protu-reformacije, bilo doba, koje je tražilo vanjski sjaj u crkvenom obredu i životu. Ali sve je to vrlo malo i blijedo prema bogatstvu i osebnosti umjetničke djelatnosti u ranijim vjekovima.

Dalmacija je u zadnje vrijeme Mlečića i pod birokratskom hladnom upravom Austrije u prvoj polovici prošloga vijeka polagano umirala u prosvjetnom i kulturnom pogledu očekujući uskrsnuće svojih energija i sposobnosti od narodnog preporoda XIX vijeka.

Nekoliko decenija narodne borbe, koje su urodile uvedenjem hrvatskog jezika u škole i javni život i koje su tješnje u zajedničkom cilju povezale selo i grad, preporodile su Dalmaciju i u duševnom pogledu. Neistrošene energije i sposobnosti sela dobiše ponovo, u gradskoj kulturnoj sredini, konkretne oblike i doniješe ploda. Zadnjih decenija prošlog vijeka javljaju se imena slikara i kipara u Dalmaciji; osvitom novog vijeka ona postaju brojnija i snažnija. Sve je nadvisio Ivan Meštrović, nikao u dalmatinskoj Zagori, koji se je već nametnuo poštovanju čitavog kulturnog svijeta. Njegov kralj Petar na starinskim vratima Pila u Dubrovniku, njegov monumentalni mauzolej obitelji pomoraca Račića uvrh glavice kod Cavtata, njegov Marulić zgodno smješten ispred renesansne palače i ogromni Grgur Ninski u Peristilu u Splitu kao i fini reljef bana Berislavića u staroj gradskoj trogirskoj loži izgrađuju i obogaćuju zadnjim, savremenim doprinosom izgled dalmatinskih gradova; oni dokazuju ujedno, da je Dalmacija na najboljem putu da obnovi tisućljetne tradicije kulturnog i umjetničkog života.

Ljubo Karaman